

Birutė Žygaitienė, Kristina Pošiūnaitė

STOJIMO Į LIETUVOS EDUKOLOGIJOS UNIVERSITETĄ MOTYVAI IR JŲ KAITA (LYGINAMASIS TYRIMAS)

Anotacija. Straipsnyje aptariami, išryškunami ir lyginami abiturientų stojimo į pedagoginės krypties studijas motyvai skirtingais mokslo metais. Nustatyta, kad stojant į pedagoginės krypties studijas (Lietuvos edukologijos universitetą) tiek 2002 m., tiek 2010 m. didžiausios reikšmės turėjo aukštojo mokslo diplomo gavimas. Pedagoginės krypties studijas pasirinkę abiturientai 2002 m. norėjo pagerinti savo materialinę padėtį ir socialinį įvaizdį, o 2010 m. didžiausios reikšmės turėjo geriau apmokamas darbas ir galimybė siekti karjeros. Tiek 2002 m., tiek 2010 m. norą tapti mokytoju įvardijo reikšmingu motyvu vienodas kiekis respondentų, o 2011 m. didelė dalis (72,9 proc.) įstojusiųjų šį motyvą įvardija kaip nereikšmingą. Taip pat sumažėjo meilės vaikams motyvo svarba.

Esminiai žodžiai: pedagogo profesija, pedagoginės studijos, stojimo į šias studijas motyvai, motyvų kaita.

Įvadas

Aktualumas. Visuomenė išgyvena laikotarpį, kai aukštasis mokslas iš elitinio virsta masiniu, tradicinę mokymo paradigmą keičia nauja edukacinė paradigma, prioritetus skirianti mokymuisi [20]. Lietuvoje pastebimas universitetų ir studentų skaičiaus augimas. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 1998 m. universitetų buvo 15, o iki 2012 m. šis skaičius padidėjo iki 23. Iki nepriklausomybės Lietuvoje atkūrimo veikė 12 aukštųjų mokyklų. Nuo 1990 m. aukštųjų mokyklų skaičius išaugo iki 47. LAMA BPO duomenimis, 2012 m. Lietuvoje yra 27 valstybinės (14 universitetinio tipo ir 13 kolegijų) bei 20 nevalstybinių (9 universitetinio tipo ir 11 kolegijų) aukštojo mokslo institucijų. Taigi aukštųjų mokyklų skaičius išaugo keturis kartus [31; 32]. Aukštąjį išsilavinimą (pagrindines studijas) 1998 m. įgijo 8200 studentų, o 2009 m. šis skaičius išaugo iki 21 594, bet kiekvienais metais priimamų studentų skaičius į Vilniaus pedagoginį universitetą (dabar – LEU) mažėja. 2005 m. priimta 3533, o, LAMA BPO duomenimis, 2011 m. studentų priimta 1206 [14; 15; 29; 30]. Stojančiųjų pedagogo profesijos pasirinkimo motyvus tyrinėjo nemažai mokslininkų, kurie pažymėjo, kad šiuo metu atranka į pedagogines studijas neatspindi būsimų mokytojų pedagoginio kryptin-

gumo, menką būsimų mokytojų motyvacija dirbti pedagoginį darbą, tai, kad stojantys jaunuoliai daugiau dėmesio skiria studijavimo finansinėms sąnaudoms arba dominančios specialybės atstovo finansinėms perspektyvoms [18; 20; 23; 26; 27]. Šaltinių analizė leidžia suformuluoti praktinę tyrimo problemą – stojimo į pedagogines studijas motyvai dar nepakankamai ištirti. Todėl šis tyrimas, nagrinėjantis stojimo į vieną iš aukštųjų mokyklų, rengiančių pedagogus – Lietuvos edukologijos universitetą, – yra aktualus.

Tyrimo objektas – Lietuvos edukologijos universiteto I kurso studentai.

Tyrimo tikslas – atskleisti stojimo į Lietuvos edukologijos universitetą motyvus ir jų kaitą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Nustatyti pagrindinius stojimo į pedagoginės krypties studijas motyvus.
2. Palyginti skirtingų mokslo metų (2002, 2010 ir 2011 m.) studentų stojimo į pedagoginės krypties studijas motyvus.

Tyrimo metodai:

1. *Teorinis:* mokslinės pedagoginės, psichologinės literatūros ir dokumentų analizė, lyginimas, sintezė ir apibendrinimas.

2. *Empirinis:* atvirojo / uždarojo tipo klausimynas, padėjęs atskleisti respondentų požiūrį į mokytojo profesiją ir jos pasirinkimo motyvus. Klausimyną sudarė klausimai, leidžiantys atskleisti respondentų požiūrį į motyvus, susijusius su aukštojo mokslo įgijimu, pažintinius motyvus, motyvus susijusius su profesiniu kryptingumu ir galimus kitus stojimo į pedagogines studijas motyvus.

3. Statistinė tyrimo duomenų analizė atlikta taikant SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) programinės įrangos 17.0 versiją. Taikyti *matematinės statistinės analizės* metodai: procentinių dažnių skaičiavimo metodika, Chi kvadratų kriterijus.

Tiriamųjų imties apibūdinimas. Tyrime iš viso dalyvavo 270 pirmo kurso studentų: visi Gamtos mokslų fakulteto pirmakursiai (145 respondentai, 53,7 proc.), visi Filologijos fakulteto pirmakursiai – 97 respondentai (35,9 proc.) ir 28 respondentai (10,4 proc.) – Matematikos ir informatikos fakulteto pirmakursiai. Anketinėje apklausoje dalyvavo 68,5 proc. merginų ir 31,5 proc. vaikinų. Apklausa

vyko skirtingais mokslo metais: 2010–2011-aisiais mokslo metais apklausti 124, o 2011–2012-aisiais – 146 respondentai.

Buvo sudaryta anketa siekiant išanalizuoti I kurso studentų stojimo į Lietuvos edukologijos universitetą motyvus ir palyginti juos su 2000–2002 m. atliktu tyrimu. Šioje anketoje pateikti 48 motyvai, kurių kiekvieną reikėjo įvertinti pagal reikšmingumą: *labai reikšmingas*, *reikšmingas* arba *nelabai reikšmingas*, *neriekšmingas*. Motyvai parinkti remiantis mokslinės literatūros analize ir 2000–2002 m. tyrimo anketos struktūra. 2010–2011 m. tyrime buvo išskirti pagrindiniai, dažniausiai mokslininkų darbuose minimi mokytojo profesijos pasirinkimo motyvai.

Tyrimo teorinis pagrindimas

Profesijos pasirinkimą lemia daugelis veiksnių: tam tikri poreikiai, potraukiai ir interesai, gabumai ir intelektas, charakteris ir temperamentas, tikslai ir vertybinės nuostatos. Tai pastangos suvokti, kokių psichinių savybių reikalauja būsima profesija ir / ar asmenybės savybės atitinka tuos reikalavimus [18; 26].

Mokymosi motyvacija – esminė asmens mokymosi sėkmę lemianti grandis. Paprastai kaip mokymosi motyvacijos veiksniai išskiriami: laimėjimų motyvacija, mokinio intelektas ir kūrybiškumas, tėvai / šeima, socialinė sąveika su pedagogu. Svarbi socialinė mokinio sąveika su mokytojais bei tėvais [22; 28].

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNICEF) atlikto tarptautinio tyrimo (2001) metu paaiškėjo, kad atsakymus į klausimą „Kas būtina sėkmei pasiekti?“ Vakarų Europos jaunimas dažniau sieja su išsilavinimu, o Rytų Europos (ir Lietuvos) – su svarbių asmenų pažintimi. Toks požiūris, be abejonės, menkina išsilavinimo vertę. Nors švietimo reformos (ir aukštojo mokslo) sėkmė mūsų šalyje akivaizdi, švietimo turinys ir ugdymo kokybė ne visada suteikia šiuolaikinių žinių ir bendravimo įgūdžių, reikalingų laisvosios rinkos ekonomikos visuomenei. Dauguma universitetinių studijų programų neatitinka rinkos poreikių bei šiuolaikinių kokybės reikalavimų [9].

Baltijos šalys taip pat iškėlė kvalifikuotos darbo jėgos pakankamumo ateityje klausimą. Žmonėms reikia tokių kompetencijų ir įteisintų kvalifikacijos pažymėjimų, kurie užtikrintų mobilumo darbo rinkoje galimybes. Vis svarbesnis darosi visą gyvenimą trunkantis kompetencijų plėtojimas. Mokymas turi būti lankstus, ekonomiškasis ir orientuotas į studentą [10].

Profesinio sprendimo priėmimas, kaip ir kitų problemų sprendimas, yra procesas, turintis tam tikrus etapus [11]. I. Gati ir I. Asheras (2001) išskiria tris pagrindinius profesinio sprendimo priėmimo

modelio etapus: profesinės veiklos alternatyvų sąrašas, profesijų tinkamumas asmeniui ir asmens tinkamumas profesijoms, tinkamiausia alternatyva [7].

I. Gati ir kt. (2001) nustatė, kad pirmame etape asmenys patiria daugiau sprendimo priėmimo sunkumų nei pasiekę kitus du etapus [8].

J. R. Ferrari ir J. F. Dovidio (2003) nustatė, kad dažniausiai asmenų daromos klaidos renkantis profesiją, gali būti tokios: apsvairstoma tik nedidelė dalis alternatyvų, skiriama per mažai laiko joms apsvairstyti arba svarbi informacija atrenkama nesistemiškai. Dažnai tai, kas teoriniame sprendimo priėmimo procese vadinama klaidomis, yra labiau norma nei reikybė realiame gyvenime [5].

S. D. Phillipsas ir L. H. Jome (2005) pažymi, kad tikrovėje informacijos paieškos nebūtinai yra atliekamos nuodugnai, kad profesiją besirenkantis asmuo greičiausiai sieks tą padaryti trumpiausiu keliu ir vėliau sunkiai galės paaiškinti, kaip priėmė vieną ar kitą sprendimą, ir kad „miglotumas“ yra geriausias žodis skirtingų profesijų įvertinimams apibūdinti [21].

Mokytojui suteikiamas sprendžiamasis vaidmuo skatinant žmogiškąjį potencialą ir formuojant būsimas kartas [3; 19]. Tad, kokie motyvai lemia, kad jauni žmonės renkasi pedagogo profesiją? A. Dumčienės (2001) teigimu, egzistuoja *išorinė motyvacija* – noras atlikti veiksmus dėl pažadėto atlygio arba vengiant gresiančios bausmės; *vidinė motyvacija* – noras atlikti veiksmus dėl pačios veiklos ir būti veiksmingam; *laimėjimų motyvacija* – troškimas siekti meistriškumo. Autorės nuomone, vidinė motyvacija lemia didelius laimėjimus, išorinė motyvacija didelių laimėjimų nelemia [2]. Visuotinai pripažinta: vidinė motyvacija patvaresnė už išorinę, nes veikiant išorinei motyvacijai, elgesys kontroliuojamas ne dėl pačiame žmoguje glūdinčių priežasčių. Tuo tarpu akivaizdžiai individualios elgesio priežastys byloja apie vidinę motyvaciją. Ji labiau susijusi su vertybių sistema ir asmenybės bruožais [4; 6]. M. J. Krečičiaus ir M. I. Grmeko (2005) atliktas tyrimas atskleidė, kad labiausiai studentus skatina pasirinkti mokytojo profesiją saviraiškos motyvai [12].

Matematikos mokytojų motyvaciją nagrinėjo A. K. Mehmetas ir G. Hülya (2009). J. MacCallumo (2002) atliktas tyrimas parodė, kad vieni studentai mano, kad motyvacija priklauso nuo jų pačių, o linke į savanaudiškumą ir nenorintys dirbti studentai kritiškiau vertina socialines organizacijas ir mokytojus, mažiau vertina savo pačių motyvaciją.

Tyrimo duomenys ir jų aptarimas

Lyginant motyvus, **susijusius su aukštojo mokslo įgijimu**, kaip labiau reikšmingus nurodė

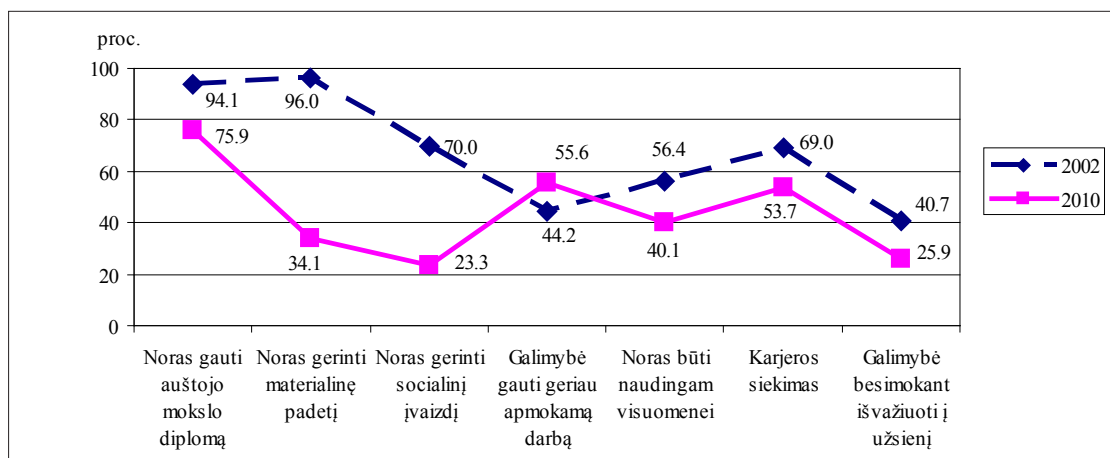
respondentai įstoję į pedagoginės krypties studijas 2002 m., negu įstoję 2010 m. (1 pav.). 2002 m. įstoję respondentai pažymėjo norą gauti aukštojo mokslo diplomą (94,1 proc.) ir norą pagerinti materialinę padėtį (96,0 proc.), taip pat norą pagerinti savo socialinę įvaizdį (70,0 proc.) ir karjeros siekimą (69,0 proc.). Įstoję 2010 m. vertino norą gauti aukštojo mokslo diplomą (75,9 proc.), galimybę gauti geriau apmokamą darbą (44,2 proc.) ir karjeros siekimą (53,7 proc.), nors šie motyvai ir yra silpnesni.

Analizuojant **pažintinius motyvus**, tokius kaip noras geriau pažinti dalyką, įgyti daugiau specialybės žinių, nustatyta, kad skirtumas tarp skirtingų mokslo metų yra statistiškai nereikšmingas, išskyrus norą studijuoti, kurį kaip labai reikšmingą motyvą 2002 m. nurodė net 90,8 proc. respondentų, o 2010 m. tik 43,3 proc. respondentų (2 pav.).

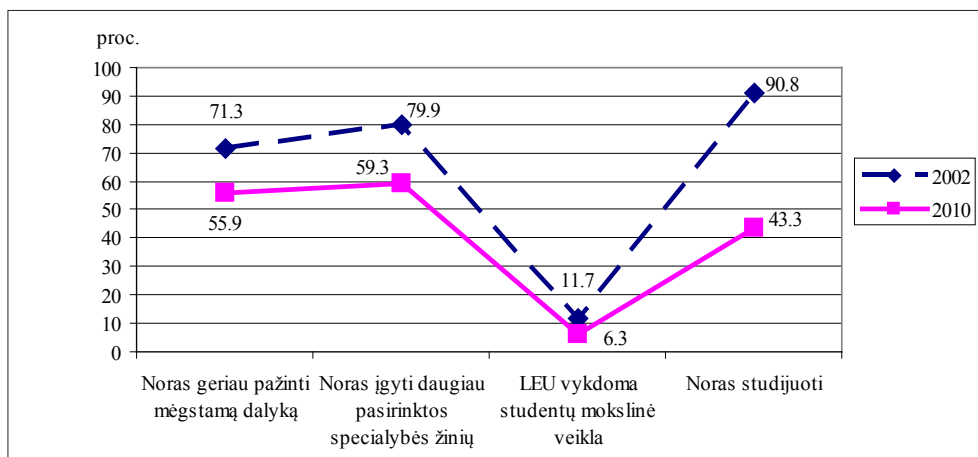
Šie duomenys leidžia daryti prielaidą, kad keičiantis ekonominėms valstybės sąlygoms, kinta ir studentų prioritetai. Sumažėjusią pažintinių motyvų svarbą gali lemti atsiradęs naujas reiškinys – darbas. Trūkstant lėšų studentai ne tik mokosi, bet ir dirba.

Mokslininkai [13; 27] nurodo, kad studentams, pasirinkusiems pedagogo profesiją, reikšmingiausi motyvai yra meilė vaikams, noras dirbti su jais, juos mokyti bei auklėti, noras tapti mokytoju. Mūsų tyrime iš motyvų, **susijusių su profesiniu kryptingumu**, norą tapti mokytoju tiek 2010 m., tiek 2002 m. nurodė kaip labai reikšmingą panašus procentas respondentų (atitinkamai 25,6 ir 27,9 proc.) (3 pav.).

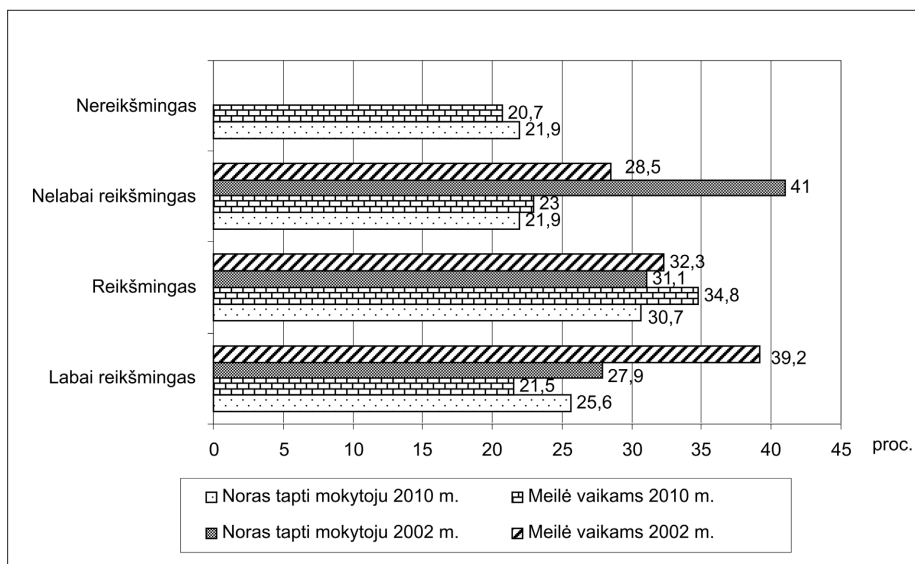
Meilė vaikams yra viena iš svarbiausių pedagogo savybių – tai geranoriškumas, pagarba, valia, moralinės savybės ir reiklumas. „Išmintis – pačioje meilėje vaikams, o ne išorėje. Todėl išmintinga pedagoginė meilė ateina per širdį, bet ne per techno-

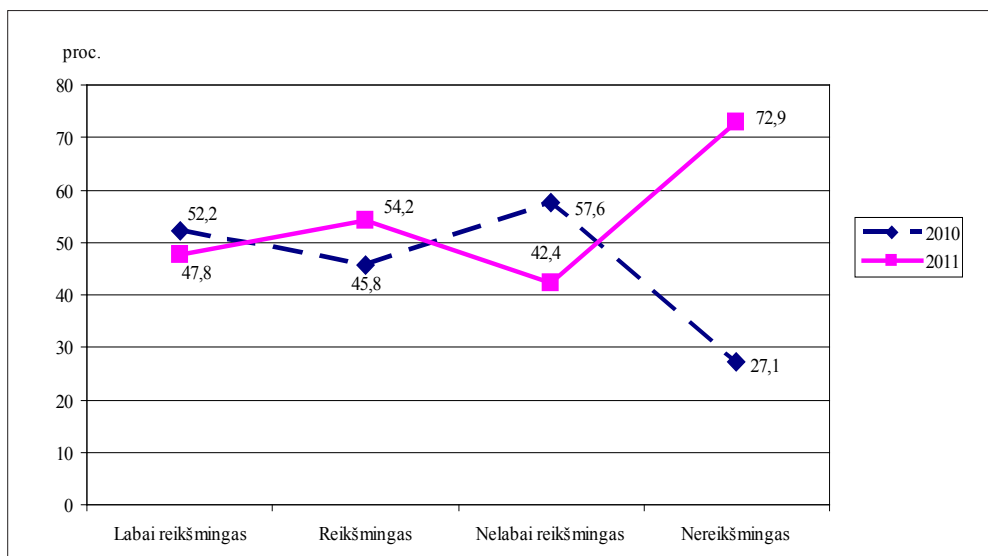
1 pav. Motyvų, susijusių su aukštojo mokslo įgijimu, skirstinys (proc.)

2 pav. Pažintinių motyvų vertinimo skirstinys (proc.)

3 pav. Noro tapti mokytoju ir meilės vaikams 2002 ir 2010 m. palyginimas (proc.)

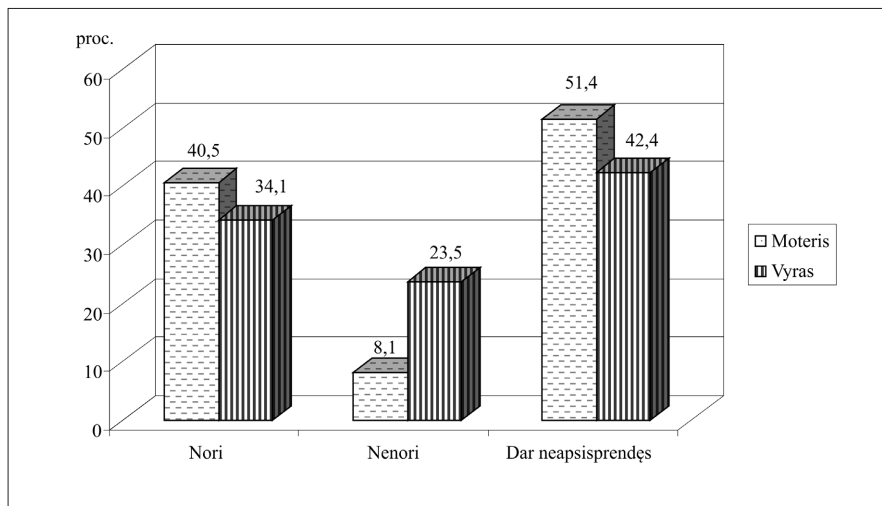
4 pav. Noro tapti mokytoju atsakymų skirstinys pagal reikšmingumą (proc.)

logijas, ji metodiškai neišdėliojama, jos papunkčiui neaprašysi“, – teigia Š. Amonašvilis [33, p. 102–103]. Meilę vaikams kaip labai reikšmingą 2002 m. įvardijo 39,2 proc. respondentų, o 2010 m. šį motyvą kaip labai reikšmingą nurodė tik 21,5 proc. respondentų. Tai leidžia daryti išvadą, kad mažėja meilės motyvo svarba mokytojo profesijoje.

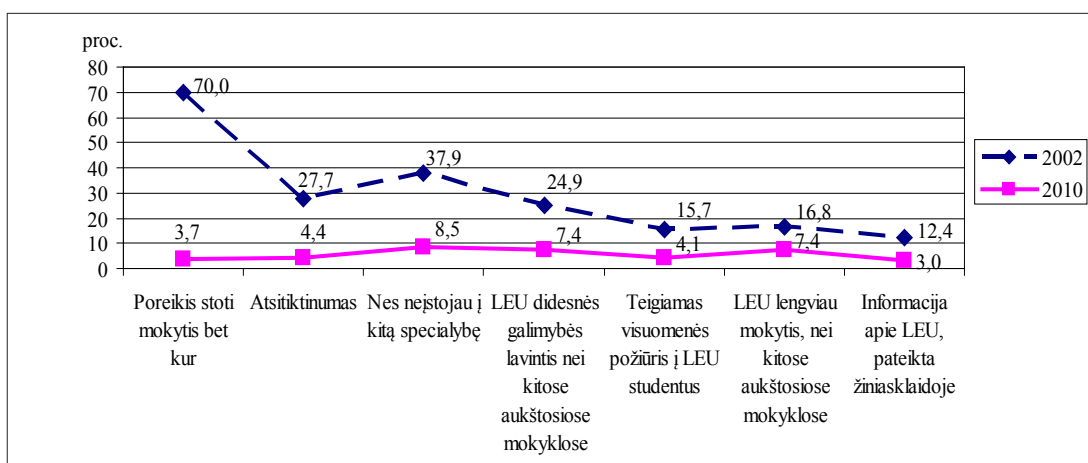
Lyginant 2010 ir 2011 m. duomenis matyti, kad 2010 m. 52,2 proc. respondentų norą tapti mokytoju nurodė kaip labai reikšmingą, o 2011 m. šį motyvą kaip labai reikšmingą pažymėjo 47,8 proc. respondentų (4 pav.), tačiau 72,9 proc. 2011 m. įstojusių res-

pondentų norą tapti mokytoju nurodė kaip nereikšmingą, nors 2010 m. šį motyvą kaip nereikšmingą nurodė tik 27,1 proc. ($\chi^2 = 12,742$; $df = 3$; $p < 0,005$). Čia matome statistiškai reikšmingą skirtumą, kuris rodo, kad didesnė dalis studentų rinkdamiesi specialybę nesvarsto galimybes tapti mokytojais. Tai rodo ir atsakymai į klausimą, ar rengiasi po studijų dirbti mokytojais (5 pav.).

Atsakymai parodė, kad apie pusę respondentų dar nėra šiuo klausimu apsisprendę. 23,5 proc. vaikinių ir 8,1 proc. merginų pareiškė, kad nedirbs mokytojais, o 40,5 proc. merginų ir 34,1 proc. vaikinių

5 pav. Pasirengimo po studijų dirbti pedagogu atsakymų skirstinys (proc.)

6 pav. Kitų stojimo motyvų reikšmės skirstinys (proc.)

renngiasi dirbti mokytojais. Nors studami į universitetą visi respondantai rašė motyvacinį testą, tačiau neapsisprendusių dirbti mokytojais yra gana daug. Galimas dalykas, kad dalis neapsisprendusių studentų studijų metu pakeis savo nuomonę ir pasirinks mokytojo darbą. Turkijos mokslininkų duomenimis, kai kurios neigiamos studentų nuostatos apie mokytojo profesiją studijų metu tapo teigiamomis [1]. Mūsų tyrimo duomenys panašūs į kitų tyrėjų gautus duomenis. Lietuvos mokslininkų tyrimais nustatyta, kad daugelis baigiamųjų klasių mokinių dar nėra apsisprendę dėl būsimos profesijos (51 proc.) arba abejoja, svarsto keletą variantų (41 proc.). Tai leidžia kelti prielaidą, kad profesinis mokinių orientavimas ir rengimas karjerai vidurinėse mokyklose ir gimnazijose nėra labai efektyvus ir pakankamas. Taip pat trūksta patikimų priemonių, padedančių

įvertinti profesijos pasirinkimo problemas [24; 25]. E. Rodzevičiūtė (2008) teigia, kad šiuo metu atranka į aukštąją mokyklą neatspindi būsimų mokytojų pedagoginio kryptingumo. Ji rekomenduoja būsimų pedagogų atrankai skirti daugiau dėmesio bendrojo ugdymo mokykloje, nes tik mokytojai gali gerai pažinti mokinius ir juos orientuoti profesiniam pedagoginiam apsisprendimui [26].

Buvo tiriami ir **kiti** stojimo į pedagoginės krypties studijas motyvai (6 pav.).

Tarp kitų stojimo į LEU motyvų 2002 m. ryškiai išsiskiria poreikis stoti mokytis bet kur, o 2010 m. šį motyvą nurodė tik 3,7 proc. ($\chi^2 = 16,191$; $df = 2$; $p < 0,0001$). Į Vilniaus pedagoginį universitetą (dabar – LEU) stojo todėl, kad neįstojė į kitą aukštąją mokyklą, 2002 m. pareiškė 37,9 proc. respondentų, o 2010 m. šią priežastį nurodė tik 8,5 proc. įstojusiųjų.

Išvados

1. Pagrindiniai motyvai, paskatinę respondentus 2010 ir 2011 m. rinktis pedagoginės krypties studijas, buvo noras gauti aukštojo mokslo diplomą, galimybė gauti geriau mokamą darbą ir karjeros siekimas.

2. Palyginus 2002 m. duomenis su 2010 ir 2011 m. duomenimis nustatyta, kad stojant į pedagoginės krypties studijas (Lietuvos edukologijos universitetą) 2002 m. daugiausia reikšmės turėjo išoriniai motyvai: gauti aukštojo mokslo diplomą, noras pagerinti materialinę padėtį ir socialinį įvaizdį. Panašūs motyvai nurodyti ir 2010 m., kai daugiausia reikšmės turėjo noras gauti aukštojo mokslo diplomą (nors šis noras buvo 20 proc. mažesnis), galimybė gauti geriau apmokamą darbą ir karjeros siekimas. Tiek 2002 m., tiek 2010 m. vidinį motyvą - norą tapti mokytoju – įvardijo kaip reikšmingą motyvą vienodas kiekis respondentų, bet 2011 m. didelė dalis (72,9 proc.) įstojusiujų šį motyvą įvardijo kaip nereikšmingą. Taip pat sumažėjo pedagoginės meilės vaikams motyvo svarba. Tai rodo įstojusiujų profesinio kryptingumo stoką ir tai, kad į pedagoginės krypties studijas patenka atsitiktiniai studentai.

Literatūra

1. Ceylan M., Turhan E. Student–teachers’ opinions about education and teaching profession example of Anadolu University. *Social and Behavioral Sciences*. 2010, vol. 2, No. 2, p. 2287–2299.
2. Dumčienė A. *Kūrybingumo ugdymo aspektai*. Kaunas: LKKA, 2001.
3. European Commission. *Common European principles for teacher competences and qualifications* [interaktyvus], 2005 m. kovo 15 d. [žiūrėta 2012 m. gegužės 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/01-en_principles_en.pdf>.
4. Felser G. *Motyvacijos būdai: asmens sėkmę lemiantys faktoriai, praktinis psichologijos panaudojimas*. Vilnius: Alma littera, 2006.
5. Ferrari J. R., Dovidio J. F. Behavioral information search by indecisives. *Personality and individual differences*. 2003, vol. 30, p. 1113–1123.
6. Gage N. L., Berliner D. C. *Pedagoginė psichologija*. Vilnius: Alna litera, 1994.
7. Gati I., Asher I. Prescreening, depth exploration, and choice: From decision theory to career counseling practice—effective techniques. *Career Development Quarterly*, 2001, vol. 50, p. 69–85.
8. Gati I., Saka N., Krausz M. Should I use a computer–assisted career guidance system? *British Journal of Guidance and Counselling*, 2001, vol. 29, p. 301–321.
9. Gumuliauskienė A. ir kt. *Karjera šiandien ir rytoj*. Šiauliai: ŠU leidykla. 2002.
10. Keurulainen H. Ir kt. *Profesijos mokytojų ankstesnio mokymosi pripažinimo poreikis Baltijos šalyse*. TIMA BALTI. Leonardo Da Vinči programos projektas, 2007. 45 p.
11. Kleiman T. et al. Dysfunctional thinking and difficulties in career decision making. *Journal of Career assessment*. 2004, vol. 12, p. 312–331.
12. Krečič M. J., Grnek M. I. The reasons students choose teaching professions. *Educational Studie*. 2005, vol. 31, No. 3, p. 265–274.
13. Kregždė S. *Profesinio kryptingumo formavimosi psichologiniai pagrindai*. Kaunas: Šviesa, 1988.
14. LAMA BPO. *Pagrindiniai 2010 metų bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas rezultatai* [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. sausio 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lamabpo.lt/2010 rez.pdf>>.
15. LAMA BPO. *2011 m. bendrojo priėmimo rezultatai* [interaktyvus], [žiūrėta 2012 m. sausio 17 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lamabpo.lt/turiny/bendrojo-priemimo-rezultatai/2011-m-bendrojo-priemimo-rezultatai>>.
16. MacCallum J. The contexts of individual motivational change. In: *Research on sociocultural influences on motivation and learning*. Greenwich, 2002, p. 61–97.
17. Mehmet A. K., Hülya G.. What motivates mathematics teachers? In: *New trends and issues in educational science: world conference on educational sciences*. Nicosia, 2009, p. 969–974.
18. Miškinienė M., Rodzevičiūtė E. What motivates students to choose the teachers’ profession. A scientific educology of university students. *International journal of educology*. 2005, Lithuanian special issue, p. 38–50.
19. Norvilienė A., Zuzevičiūtė V. Mokytojų požiūris į tarpkultūrinės kompetencijos raišką. *Tiltai: mokslo darbai*. 2011, nr. 3(56), p. 111–123.
20. Paliukaitė N. Būsimųjų mokytojų mokymosi motyvų, savivertės bei savijautos mokantis sąsajos. *Pedagogika: mokslo darbai*. 2007, t. 85, p. 57–66.
21. Phillips S. D., Jome L. M. Vocational choices: What do we know? What do we need to know? In: *Handbook of Vocational Psychology*, New Jersey, 2005, p. 127–153.

22. Pivorienė V. R. *Paauklytis, šeima, mokykla*: metodinės rekomendacijos pirminei narkotikų vartojimo prevencijai ir intervencijai mokyklose vykdyti. Vilnius: Eufrata, 2005.
23. Pociūtė B., Isiūnaitė V. Profesijos pasirinkimo problemos ir asmenybės savybės. *Psichologija*, 2011, t. 43, p. 78–91.
24. Pukelis K., Garnienė D. Moksleivių ugdymas karjerai: padėties analizė ir perspektyvos bendrojo lavinimo mokykloje. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. 2003, nr. 7, p. 24–35.
25. Reingardienė J., Zdanavičius A. Moksleivių vertybinės orientacijos ir pasirengimas karjerai. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos* 2003, nr. 7, p. 98–108.
26. Rodzevičiūtė E. Pedagogo profesijos pasirinkimo motyvacija ir jos kaita pedagoginių studijų metu. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos* 2008, nr. 15, p. 74–85.
27. Rupšienė L. Pedagoginio profilio specialybių studentų mokymosi aukštojoje mokykloje motyvacija. *Pedagogika*: mokslo darbai. 1998, nr. 37, p. 80–87.
28. Rupšienė L. School culture as a factor of the cultivaton of students' motivation to study. In: *Theory and practice in teacher training*. Riga, 2004, p. 60–70.
29. Statistikos departamentas. *Mokiniai ir studentai, įgiję išsilavinimą* [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. sausio 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=15761>>.
30. *Statistikos departamentas*. Švietimas 2006: statistikos leidinys. Vilnius: Statistikos departamentas, 2007. 144 p.
31. ŠMM. Registrai ir DB / švietimo ir mokslo institucijos. *Aukštosios mokyklos* [interaktyvus], 2012 sausio 17 d. [žiūrėta 2012 m. vasario 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.aikos.smm.lt/aikos/institucijos_registr.htm>.
32. Želvys A. Aukštojo mokslo kaita ir problemos. Aukštojo mokslo plėtra ir akademinė didaktika. *Pedagogika*: mokslo darbai, 2005, t. 14, p. 169–178.
33. *Амонашвили III. Как любить детей* (опыт самоанализа). Москва–Абакан: Издательский дом Шалвы Амонашвили; Издательство Хакасского государственного университета им. Н. Ф. Катанова, 2009.

Summary

Birutė Žygaitienė, Kristina Pošiūnaitė

MOTIVES FOR ENROLMENT IN THE LITHUANIAN UNIVERSITY OF EDUCATIONAL SCIENCES AND THE REASONS FOR THEIR CHANGE (COMPARATIVE STUDY)

Relevance. The number of scientists explored the motives of entrants to choose teacher's profession noted, that now selection of pedagogical studies does not reflect future teachers' pedagogical directivity, the motivation is small of future teachers' to work pedagogical job. It is also noted, that enrolling graduates pay more attention to financial costs of studying or financial perspectives of interested specialty delegate [18; 20; 23; 26; 27].

The research discloses future teachers' motives for enrolling into pedagogical studies.

The research focuses on the **problem** that motives for enrolling into pedagogical studies are still insufficiently investigated.

The aim of the research is to reveal the motives for enrolling into the Lithuanian University of Educational Sciences and their changes.

The objectives of the research are as follows:

1. To identify the main motives for enrolling into pedagogical studies;
2. To compare the motives for enrolling into pedagogical studies of students who entered the university in different academic years (in 2002, 2010 and 2011 years).

The empirical method was applied in the research which was carried out in three different faculties (those of Natural Sciences, Philology, and Mathematics and Informatics) of the Lithuanian University of Educational Sciences in 2010–2011. The research sample included the answers of 270 first-year students.

Questionnaire was prepared in order to analyze motives of first year entrants to Lithuanian educational university and to compare it with results of 2000–2002 year study. 48 motives were presented in questionnaire and each of them had to be evaluated according significance. Motives were selected based on analysis of relevant literature and the structure of 2000–2002 study questionnaire. Main motives, mostly mentioned in scientific literature for choosing teachers profession, were distinguished in this study.

The research findings reveal that, in 2010 and 2011, the main motives for the informants to choose pedagogical studies were their intention to acquire a diploma of higher education, a possibility to get a better-paid job, and career aspirations. Comparison of the data of the year 2002 and of 2010–2011 shows that in 2002 the choice of pedagogical studies (in the Lithuanian University of Educational Sciences) was determined mainly by students' extrinsic motivation – intention to acquire a diploma of higher education and to improve their financial situation as well as the social image. Similar motives were identified in 2010, when the main motives included a wish to acquire a diploma of higher education (though this motive was

20 percent weaker then), a possibility to get a better-paid job, and career aspirations. Both in 2002 and in 2010 the same number of the informants mentioned their intrinsic motivation – aspiration to become a teacher as an important motive, and in 2011, however, the majority of the first-year students (72.9 %) did not consider becoming a teacher as important. The significance of such a motive as pedagogical love for children also decreased. This reveals a lack of professional purposefulness and that unmotivated students are admitted to pedagogical studies.

Keywords: teacher profession, pedagogical studies, motives of entrance to these studies, changes of motives.

*Lietuvos edukologijos universitetas
Iteikta 2013 m. kovo mėn.*